

DOMOWY (676) ai

dom- (119), dóm- (3); dóm- *Strum* (2); dom- : dóm- *KochPieś* (2 : 1); -ow- (117), -ów- (1); -ow- : -ów- *Oczko* (3 : 1; A3v).

sg m N domowy (99). ◇ G domowého (42); -ého (5), -(e)go (37). ◇ D domow(e)mu (7). ◇ A domowy (33), domow(e)go (1). ◇ I domowym (17). ◇ L domowym (13). ◇ V domowy (1). ◇ f N domowã (52); -ã (28), -a (1), -(a) (23); -ã : -a *Mącz* (8 : 1; 284b). ◇ G domowój (42); -ój (4), -(e)j (38). ◇ D domowój (6); -ój (1), -(e)j (5). ◇ A domowã (24). ◇ I domowã (10). ◇ L domowój (17); -ój (5), -(e)j (12). ◇ n N domowé (22); -é (2), -(e) (20). ◇ G domowého (15); -ého (3), -(e)go (12). ◇ D domow(e)mu (3). ◇ A domowé (11); -é (1), -(e) (10). ◇ I domowym (4), domow(e)m (2); -ym *RejZwierc*, *GostGospSieb*, *WujNT*; -(e)m *SkarŻyw*; -ym: -(e)m *Diar* (1 : 1). ◇ L domowym (4). ◇ pl N m pers domowi (18). m an domowi (5). subst domowé (50); -é (3), -(e) (47). ◇ G domowych (54). ◇ D domowym (10). ◇ A m pers domow(e) (7). m an domow(e) (1), domowych (1) *BielKron*. subst domowé (57); -é (4), -(e) (53). ◇ I m domowymi (5) *KwiatKsiąż*, *SienLek* (2), *LeovPrzep*, *Phil*, domowémi (3) *Mącz*, *GórnDworz*, *OrzJan*; -émi (1), -(e)mi (2). f domow(e)mi (1). n domow(e)mi (2) *FalZioł*, *ModrzBaz*, domowymi (1) *SienLek*. ◇ L domowych (34). ◇ V subst domow(e) (2).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XIX w.*

I. Przymiotnik od „dom” (675) :

1. *Będący w związku z domem jako miejscem zamieszkania, należący do domu, przebywający, wykonany lub odbywający się w domu; domesticus* *Mącz*, *Cn* (286) : *Mąż ieden íwego łásiádá/ Wezwał do íwego obiádá: Ízby ípołem godowáli/ Prac domowych zábywáli. BierEz Iv; FalZioł V 85v; GlabGad M5; izby ynaczei mężoboíftwa vmyslne. a przigodne. potem tez kołczielne y domove vazone byly ComCrac 16; GliczKsiąż K4 [2 r.], L2v; OrzRozm N3v; S którym Pan Bog miał rozmowy około vltaw á záchowánia rzádu/ ták íwiętego íáko domowego. BielKron 35, 37 [2 r.], 99v, 280; KwiatKsiąż O; Latrina [...] Grubá ná którã domowe plugáwftwã/ gnoy y ímieci wirzucáyã. Mącz 185c, 94c [2 r.], 177a, 184c; Owo íáko baczę/ dofyć tobie Okíza Oycowfka/ á Trãbã Mácierzynfka/ á ktemu Chléb powfzedni/ z Paćierzem domowym OrzQuin H; SienLek 7, 14v; GórnDworz X2v, X4; RejPos 310; Gdyż oto prze ty náłze domowe trudności/ Nie możefz miły oycze vzyć íwych wćefności. HistLan A3v; KuczbKat 260; RejZwierc 110v marg, 119v, Bbbv; PaprPan Cc2v; Páweł Apoftół ták wielce wázy kárność domowã [disciplinam domesticam]/ íz znief bierze wielki znák tego kto się godzi być Epifcopem ábo Dozorçã ModrzBaz 23, 27, 43v, 116; KochPs 25; SkarŻyw A3v, 74, 354; CzechEp 367; [o swojej żonief] Ciężar tákże dómowy ípółeczny námã Teraz w méy niebytności muśi nieść lámã KochPieś 52; ActReg 139; Calep 339b [2 r.]; GostGosp 2 źp, 6, 10, 132; GostGospGroch kt; GostGospSieb + 3, +3v; OrzJan 20; LatHar 254; á obwiniony íáko gwałtownik przefpieczeńftwã domowého [violator securitatis domesticae JanStat 589]/ ná gárdle ma bydź karan. SarnStat 506 [idem 932], 640, 929, 932; SkarKaz 420b [2 r.]; PaxLiz B2v; KlonFlis A2v, C3; KlonWor 12, 78.*

W przeciwstawieniu: »domowy ... kościelny« (1): *izby ynaczei mężoboíftwa vmyslne. a przigodne. potem tez kołczielne y domove vazone byly ComCrac 16.*

W tytule (1): *ktore [książki] on Inwentarzem domowym/ á drudzy Gołpodárftwem zwáli. GostGospSieb +2.*

W charakterystycznych połączeniach: domowy(-a, -e) dozór (3), kapliczka, karność, lekarstwo, nauka, obejście (2), pacierz, porządek (4), przespiceństwo (2), przysmak (2), robota (2), rząd (2), służba, swoboda, trudności, wieczerza (2), wychowanie (3), zabawy (2), zbytek, zwierchność.

Wyrażenia: »cnota domowa« (1): Gdy gołpodarz obżercá/ kuflem go pokona: Iuż tám cnotá domowa będzie przewierniona. *KlonWor* 59.

»ćwiczenie domowe« [szyk 3 : 1] (4) *RejZwierz* 80v; *KwiatKsiąż* C4; *RejZwierz* 16; Między Domárackimi iuż naydzye mędrłzego/ Chociaż oni ćwiczenia thu fą domowego *PaprPan* R2.

»domowy dostatek« [szyk 3 : 1] (4): Bo kędy ftádá bydlá fą/ owiec/ y infzych dobytkow doftátek/ tám iuż rola rodzi/ żywność wżyftká ieft/ y domowy doftátek/ y pieniądze łpore. *GostGosp* 6, 155; *PowodPr* 70, 84.

»domowa gonitwa [= turniej]« (1): Krol theż Fráncufki w gonitwie domowej zábit *BielKron* 238v. *praw.* »gwałt domowy« = *violentia domestica a. domus JanStat* [szyk 9 : 1] (10): *ZapWar* 1550 nr 2674 [2 r.]; A ktoby kogo potwarzał o gwałt domowy/ táki potwarzá/ ma być rozumian bezecnym *UstPraw* Bv, A2v, Bv [2 r.], D; *SarnStat* 626, 649, 906.

praw. »najazd, najeźdnik domowy« (11 : 1): Alye nyemnyeyfche fcham otho fkargy poddanich ye⁸⁰ Kro. mczi. nyethak wyelye o slodzyeyfthwa. aczkolwyek y otho ffam vyelkye fkargy yako o nayałdi domowe. *LibLeg* 11/181v; *ZapWar* 1550 nr 2674 [3 r.]; vftáwiamy: áby wżyfcy tákowi/ gdy będą doftáteczném świádectwem przekonáni/ winą Státutowá o náieździe domowym [*de invasione domus JanStat* 441] wyrażoną kárani byli. *SarnStat* 761, 505 [2 r.], 508, 571, 711, 1310; potępic to kroleftwo mogą. w którym męzoboycá/ rozboynik/ náieźdnik domowy zábiwży iednego/ y drugie⁸⁰/ y dżieśátego/ nie może być nigdy poiman *SkarKazSej* 704a.

praw. »naszcie (a. naście) domowe« (4): *GórnRozm* H; Bezecni fą/ którzy náłzcie domowé vczyniwży/ z króleftwá vćiekáią. *SarnStat* 150, 507, 626.

»domowa posługa« = *domesticum ministerium Mącz* [szyk 4 : 4] (8): *Mącz* 222b; Tedy go ftárłzy obrocił ná napodleyfze domowe posługi. *SkarŻyw* 184, 74, 160 [2 r.], 371, 411, 543.

»potrzeba [= korzyść] domowa« = *usus domesticus JanStat* [szyk 9 : 6] (15): A s tego wżytkiego y pieniąłzki/ y hoyna potrzebá domowa vrołcie. *RejZwierz* 108, 35v, 107v, 108, 109; *Strum* N3; *ZapKościar* 1582/33; *ActReg* 13; Káłze/ krochmale/ ná iednym mieyfcu dżiáłác/ dla Páńfkich rozchodow: okrom flifow á domowych potrzeb. *GostGosp* 126, 122, 136; *LatHar* 511; *SarnStat* 228, 394, 929.

»rozkosz domowa« [szyk 4 : 1] (5): A gdy przyfzedł ku látom/ iął fie rofkołzy domowych/ wefela/ tańcow/ muzykow z proźnowánia *BielKron* 342, 189; *BielSpr* 28v, 39; *SkarŻyw* 141.

»domowe rzeczy« [szyk 5 : 2] (7): *GórnDworz* Hh5v; Ná męzá należy z poftrońnemi ludźmi fprawowác to co ma być fprawowano/ záś niewieście przyftoi/ o domowych rzeczách ftaránie mieć [*rem domesticam curare*]. *ModrzBaz* 55; *GórnRozm* K; *ZawJeft* 7; *ActReg* 113; *GostGospSieb* +2, +4.

»domowe sprawy« [szyk 5 : 3] (8): Iáko ludzie połiádác á iáko ie rządzic/ A w domowych też fprawach iáko nie záblądzić. *RejZwierz* 251v, 24v, 106v, 112; *RejPosWstaw* 42; Około fpraw Rycerfkich tu rozmowę macie/ O domowych/ niebiefkich/ bá o co fpytacie *PaprPan* Mv, Q2v; *SkarŻyw* 335.

»wczesność domowa« [szyk 4 : 1] (5): *BielSat* G2v; bośmy sie też barzo zależeli y zániedbáli Rycerskich Ípraw/ vzywáiąc rozmáicie domowey wczesności przes wymyflne Ítroienie/ thák Zon iáko liebie *BielSpr* 60v, 39, 76; *BielSen* 16.

Szeregi: »bliski i domowy« (1): Nie ták/ bráicie namilfzy/ ále obroćić sie też máfz do świętych zakonu nowego/ ktorych y więtfzáfá liczbę y dofskonáfsze póftepki [!] tobie ku násladowániu/ iáko bliżfzych y domowych bráiciey Ípofobnieyfze przykáfáky wízelákiey pobożności y potrzeby do zbáwienia naydziefz. *SkarŻyw* A5.

»tak w domowych jako (i) w postronnych« (2): á coż po tym kiedy myfl záfwdzy będfzye fráfowna á nigdy nie vfpokoiona/ ták w domowych iáko w inych póftronnych Ípráfách. *RejŻwierc* 106v, 112.

a. *O ludziach* (58) : *KrowObr* 50v; więcey wierzy łotrom domowym/ niż tym ktorzy fwe gáfdfáfá záfítáwiáfá dla niego w polu. *BielKron* 315, 79v, 82; Záfrodží łobie drogę/ zbytkom y vtráfom: Dobrze by to domowym/ wiefdzieć Pánom brátom. *BielKronCies* Mmmm3; *Mqcz* 273c, 395c; *BielSat* D; *VotSzl* C2v.

Przysłowia: Zadna niemoc nie iefł tak Ízkodliwa iako nieprzyiaciel domomy [!]. *BielŻyw* 170.

Gorfzy iefł zdracáfá domowy/ Niżli nieprzyiaciel iáfwny *BierEz* R4.

Złodziey domowy/ nieprzyiaciel práwy. *BierEz* R4; *RejŻwierz* 119v.

Ano ludzie wiele kroć dofwiatfzyli tego Ze sie barzo trudno vÍthrzędz łotra domowego *RejJóz* G3v; Trudno sie domowego/ máfz vÍthrzędz złodzieiáf. *BielSat* G [*idem*] *BielSen* 14.

Wyrażenia: »chłop domowy« = *parobek* (1): Tegożby też potrzebáf/ żrzobkowi náfzemu/ Niżli weźmie fwey woley/ chłopu domowemu. *RejŻwierz* 129.

»domowy człowiek« (1): iednáf kto żołnierskáfá przez cáfý/ á Senatorfkáfá przez puł wieku/ condycáfá niebofzczykowę wfpomni/ przyimie od domowego cáfłowiekáfá bárzo záf wdźięczno. *GostGospSieb* +4v.

»domowy słuġa (a. słuġebnik)« = *vernaculus Vulg* [szyk 4 : 3] (7): KROL Daryufz Ípráfwił wielkáf wiefczerzáf ná wÍlyfthkie domowe słuġebniki fwoie *Leop* 3.*Esdr* 3/1; *HistRzym* 124v; *Strum* B5v; Y owfzem słuġę fwego domowego Iozuego fám z woley Bożey ná vrząd póftáfwił. *SkarŻyw* 482, 284; *KochWz* 137; *GostGosp* 34.

»sprawca domowy« (1): áto moy Ípráfwcáfá domowy Dáfáfzkus fyn Eliezer będfzye po mnie dzyedzicem *BielKron* 11v.

»ziemianin domowy« [szyk 2 : 1] (3): (*marg*) Ziemiánin domowy. (–) [...] ow co domáf fiedzi niewolnik nápoły/ Nágoniwfzy sie ze pfy/ z Íáftrzáfby/ s Sokoły/ Przyiecháfwy do domu/ nie máfz fkim pófiedzyeć *RejWiz* 73 *marg*, Dd4v; *OrzQuin* F.

Szereg: »prosty a domowy« (1): nie iefłći tho Orzechowfkáfiego głowy/ prófłtego á domowégo Ziemiánináf/ którého wÍzyfłtkáfá máfdrość iefł/ Pług/ Zónáf/ Wól *OrzQuin* F.

W przen (5) : Cielefni záf nieprzyiaciele fáf dwoiáfcy: iedni fáf domowi: drudzy fáf póftronni. *CzechRozm* 240v, 240v; *ModrzBaz* 7.

Wyrażenia: »ptaszkanie domowi« (1): Iufz też oni ptfáfzkowie domowi iego Apofłofówie y Męcfzennicy iego/ [...] táfke fáf pobići á pomordowáfni *RejPos* 240v.

»uszy domowe« (1): Nácielzywfy naprzod wfzy domowe fwych pánow/ Połyłał też nowe Pfálmy do infzych ziemiánow. *KlonŻal* A2.

a. *W funkcji rzeczownika; domownik* (24) : *BierEz* R4; Przyftąpił iako domowy/ pozdrowił iako zwolenik ij przyiaciel miły *OpecŻyw* 106; *KrowObr* 64v, 142v; O łowie ci łą prze domowe Krolewkie áby ná nich ieśdzili [*Asini domesticis regis ut sedeant*] *Leop* 2.Reg 16/2; *RejZwierc* A5v; *BibRadz Gen* 17/23, *Num* 15/13 [14]; *RejPos* 190; Zycżliwy z dawná łługá/ á práwie domowy w. w. *RejZwierc* 119v, B3v, 119v, [233], 233v, 234; *Phil* O3; *GrabowSet* N3v; A ielli kto o fwych/ á nawięcey o domowych pieczy nie ma [*et maxime domesticorum curam non habet*]: záprzał fię wiáry/ y ielt gorfzy niżli niewierny. *WujNT* 1.Tim 5/8 [*przekład tego samego tekstu KrowObr* 142v]; *KlonFlis* H4v.

Szeregi: »gość i domowy« (1): Tám goście tám y domowi/ Sypáli fye ku ogniowi *KochSob* 55.

»jeżdżały a domowy; jeżdżały z domowym« (1 : 1): APOPHTEGMATA krotfze. [...] Ieżdżały z domowym/ Sławny z nieflawnym/ Chędogi s plugáwym *RejZwierc* B3v, [233].

»domowy i krewny« (1): Coż to tedy zá łzaleńftwo/ gdzie idzie iákoby o zdrowie wfzytkiey oyczyzny/ za zycżliwością forytowác trądy twoie/ że łą domowi twoi y krewni [*quia domestici sunt et consanguinei*] *ModrzBaz* 114v.

»sługa i domowy« (1): iż tu dla wiáry tego człowieká fmetnego/ kthorą w nim obaczyli oni wfzyfcy łudzy y domowi iego/ wfzyfcy vwierzili *RejPos* 245v.

b. *O przedmiotach znajdujących się w domu, częściach i urządzeniach domu* (81) : [rojownik więtszy] niegdy też rofcie na dachoch domowych. *FalZioł* I 130c; *LibMal* 1554/194v; y wyniffczę z mieyfca thego ołtháthki Báálowe/ [...] y one ktorzy po áłtanách domowych dáią modłę [*qui adorant super tecta*] rzelfey niebiefkiey *Leop Soph* 1/5, 3.Reg 7/12; *BielKron* 81v; *Mącz* 284b; *RejPos* 233v; *BudBib Iudic* 19/27 [2 r.], *Ez* 33/30; *Calep* 70a.

Wyrażenia: »domowy(-a) grat (a. gierada)« = *suppellex Murm, Mymer*¹, *BartBydg; utensilia BartBydg* [szyk 4 : 3] (7): *Suppellex. Haufzrott. Domowy grath. Murm* 138, 138; *Mymer*¹ [29²]v; *BartBydg* 154, 174; O Gierady domowe/ zapiśne Wielkierze/ Poydą gęfte v práwá/ s kálety Halerze. *BielSat* Ev [*idem*] *BielRozm* 33.

»domowe kąty« (1): Februo [...] Dicitur [...] a Ferreo, quia hoc adolendo et flammis ferventibus fieri solebat apud gentiles, Rownie ták yáko w nas czinią s gromnicámi gdy bydło/ konie/ ludzie y domowe kąty ogniem gromnicznym obchodzą/ co yeft pogáński á nie Krześciáński obyczay. *Mącz* 120b.

»naczynie domowe« = *opus intestinum, utensilia domus Mącz* [szyk 5 : 1] (6): *MetrKor* 59/77; *Opus intestinum, Wfzelákie naczynie domowe z drzewá Mącz* 265a, 22b, 180a, 511a; gdy mu pieniądze y dochodow Bifkupich nie zftáło: łzáty/ boty/ fpekuły fwoie/ y naczynia domowe/ dawał. *SkarŻyw* 413.

»prog domowy« = *granica domu* (1): A podniesiona ielt chwałá Páńfka nád Cherubiny do progú domowego [*ad limen domus*] *Leop Ez* 10/4.

»domowe rzeczy« [szyk 8 : 7] (15): Iakom ya nyewszala [...] dw panvyv myedzyanych y ynszych rzeczy domovich *ZapWar* 1524 nr 2315, 1513 nr 2125; Imiona rzeczy y częfzci domovich. *Mymer*¹

[45]v; owcze y bydło nam pobraly. y domowe rzeczy *LibLeg* 10/93, 10/91v, 92, 92v, 93v, 94 (10); *GostGosp* 150; *KlonWor* 9.

»domowy sakret« (1): *Latrina* [...] *Domowy á ofobliwy fácret. Mącz* 134a.

»sprzęt domowy« = *suppellex Mącz, Vulg, Modrz; ruta caesa, scruta, utensilia domus Mącz* [szyk 23 : 3] (26); *LibLeg* 11/98; *Iskoła [jest]* od mądrości/ á dom od gośpodárftwá y czeládzi álbo ísprzętu domowego záchowányá. *GliczKsiąż* L; *GroicPorz* ff4; *Leop Ios* 7/24; *UstPraw* B2v [2 r.]; *BielKron* 37; *Repertorium, Regeltr domowych ísprzętów álbo czego tákowego. Mącz* 279b, 18d, 75b [2 r.], 277a, 362b (10); *RejPosWstaw* [21²]; *ModrzBaz* 12v, 15, 56; *ZapKościer* 1580/7, 1583/54; *StryjKron* 492; *GostGospSieb* +2; *WysKaz* 6.

»statek domowy« = *suppellex BartBydę* [szyk 8 : 2] (10); *BartBydę* 154; *Mącz* 193b, 353a; *Dał* im włytkę máiętność y domowy ftátek. *HistLan* A3; *KuczbKat* 260; *ZapKościer* 1579/1; *StryjKron* 777; *drwá/ drzewo/ czyny włzelákie do grodzez/ do budowánia/ do ftáwów/ y ná ftátki domowe potrzebne gotowác źimie. GostGosp* 164; *GostGospSieb* +4; *SarnStat* 1175.

»domowy szczebrzuch« [szyk 2 : 1] (3): *ZapWar* 1528 nr 2468; *GroicPorz* gg3; *Bierze* co komorá ma/ domowe szczebrzuchy/ Máłto/ fery/ gomołki/ báránie kozuchy. *KlonWor* 35.

2. *Odnoszący się, pozostający w związku z rodziną, wspólnym gospodarstwem; familiaris Mącz, Cn; penetralis Mącz; contubernalis, proximus Cn* (71) : *HistAl* L8; *Aby* theż frálunkom y háłafom domowym vchodził/ gdyby fie co tráfiło *GliczKsiąż* P3; *OrzList* e2v; *BielKron* 169; *których [starszych]* chwalebnie naładowác możefz/ á też domowymi przykłady więcey ludzie ku cznocié bywaią pobudzani. *KwiatKsiąż* M3v; *Mącz* 117c; *BudBib* I 339c *marg*; *Ztądże* dzieweczki/ ktore trudno zá mąż wydáć/ ztąd niełkończone domowe frototy [*domus dedecora*] *ModrzBaz* 53, 42; áby ieden do złego y niedowiarftwá domowem towarzýftwem/ pociągnion y włowion nie był. *SkarŻyw* 153, 371; *NiemObr* 82; *rolą* domowá káždy orze/ y żywność/ choć nie bogátą/ vczciwá przedsię z niéy mieć może. *JanNKar* A3v; *KlonKr* C2; *PowodPr* 13, 72; *Napierwey* ná baczeniu miey tę moię radę/ *A* ták łácnó ominiefz więc domowá zwádę. *ZbylPrzyg* Bv; *SzarzRyt* D2.

Przysłowie: *Páni* gniewliwa/ dym/ y panewká dziuráwa/ tá troia rzecz íeft íkázá domowa. *March*¹ A4v.

Wyrażenia: »domowy bożek, domowi bogowie« = *dii penates, lares, penates Mącz* [szyk 3 : 3] (3 : 3); *Mania, Bogini á Mátká* domowych bożków które *Lares* zowá. *Mącz* 207d, 83d, 184c, 288a; *StryjKron* 400; *Puřtki/ miecz/ wnieřli* ná domowe Bogi. *GrochKal* 24.

»czeladź domowa« = *familia Mącz, Modrz; domus filii, viri domus PolAnt* [szyk 10 : 5] (15); [*Sokrates*] vbořtwo wielkie cierpiał, ale mu więřze íeřcže domowa czeladź czyniła. *BielŻyw* 48; *BibRadz Gen* 39/11, 14; *BielKron* 11, 11v, 12; *Domus pro familia* [...] *Czeladź domowa. Mącz* 94b; *HistLan* C2; *BudBib Eccle* 2/7, *Dan* 13/26; *ModrzBaz* 126v; *Vrzędnik* ma tego ítrzedz co ná dworfką czeladź domowá przyřtoi *GostGosp* 16, 88, 122; *SarnStat* 268.

»domowa dziewczeczka« = *śłużąca* (1): *Bo* to záfię kiedy wzezdzie/ tedy to y pániénki/ álbo ty ine domowe dziewczeczki mogą wypleć y ochędożyć. *RejZwierc* 107v.

»domowe gospodarstwo« [szyk 5 : 3] (8): *Zony* gośpodárftwá domowego pátrzą *BielKron* 280v; *RejZwierc* 110, 110v; *Strum* Q4v; *KarnNap* G2; *bo* kto się báwi domowym gośpodárftwem/ trudno

mu woiovąć [*nam agris addictis arma tractare non vacat*] *ModrzBaz* 32; *CzechEpPorz* *4; *GostGosp* 132.

»gospodarz domowy« = *pan domu; dominus domus, paterfamilias PolAnt* [szyk 5 : 4] (9): *RejWiz* 12 *marg*, Cc5; *BudBib Iudic* 19/22, 23; Przyśląpiwłszy lepák niewolnicy domowego gołpodarzå rzekli mu. *BudNT Matth* 13/27, *Mar* 14/14, *Luc* 22/11; *LatHar* 716; Iåko przełozonemu mieyłkiemu/ y gołpodarzowi domowemu/ dånien kluczy/ zwierzchność nád miåltem åbo nád domem zleciå. *WujNT* 69.

»domowa gospodyni, pani« = *mater familias Calep* [szyk 1 : 1] (1 : 1): Nuż też påni lålkwå domowa åzålż też z drugiey łtrony nie może bez wielkiey pracej å nåpoły s krotofilå nadobnych pożyteczkow nåczynić? *RejZwierc* 109; *Calep* 642b.

»domowy kłopot« [szyk 3 : 1] (4): *BielSpr* 36v; Kłopoty domowe Iakobå świętego. *SkarŻyw* 349 *marg*; *BielSjem* 31; Omylå cię domowe kłopoty frålunki/ Gdy łie trochę przeiełdzilż wziåwłży łtråwy w łumki. *BielRozm* 10.

»domowe ognisko« (1): *penetralis focus*, Wnęłtrzny ogieñ/ domowe ognisko. *Måcz* 289d.

»domowa rzecz« [szyk 2 : 2] (4): *Leop* *B2, *Eccli* 6/11; *Columen familiae*, Podporå rzeczy domowej/ to yełł nå kiem gołpodårłtwo leży. *Måcz* 60c; gdyż iełł rzecz ołobna/ iednemu należåca/ ktorå wålłnym imieniem zowå/ Rzeczå domowå/ ålbo gołpodårłtwem [*res familiaris ac domestica*] *ModrzBaz* 2v.

»domowa sprawa« [szyk 1 : 1] (2): y on ktory Wenerę målowålł wymyłłł/ å onå żołwiå deptce/ dawa znålć/ że im gołpodårłtwo åbo łpråwy domowe [*rerum domesticarum*]/ nie Rzeczypołpolitey målå być zlecone. *ModrzBaz* 49; *PaxLiz* Bv.

3. Dotyczący rodu, nazwiska, rodowy (3) :

Wyrażenia: »sława domowa« (2): *KochPs* 127; O Zacny RADZIWIŁE/ z napirwłżey młodołci/ Myłłiłełż zåwżdy łlawy domowey poprålwić *KochJez* A2.

»tytuł domowy« (1): Woleli [*Herburtowie*] by ie zwano/ tytułem domowym/ Onym z dawnå cnotliwym/ å niżłi złym nowym. *RejZwierc* 60v.

4. *Ojczysty, krajowy, wewnątrzpaństwowy; rodzimy, swojski; indigena, vernaculus Calep, Cn; civilis, intestinus, patrius Måcz* (186) : bo się już ten zbior nasz sławny domowym zająłrzeniem, prze ktory już giniemy, targa. *Diar* 33, 25 [2 r.], 39, 41 [3 r.], 43 [2 r.], 84; *OrzList* hv; *OrzRozm* O4 [2 r.], Q2v; *BielKron* 259v; *Patrius*, Oycziłty/ Domowy/ Też kråyiny którey obyczåye. *Måcz* 283d; Nie mogłå żadna połtronna moc nigdy zwålczyc Polłkiéy Korony/ zwålczy iå pewno ten wnąłtrzny rołtyrk/ to iełł/ Kåcéłłtwo nålze domowé *OrzQuin* O; *Prot* C3, C3v, D; Åżålż dżiłł målł w Polłzce (że tylko domowe przyklådy włpomionę) Kołłciolow łzåtånłłkich *LeovPrzep* Gv, a4; gdiż o Tåråntelli domowy Polak nic nie łlychålł *GórnDworz* B2; *RejZwierc* 25, 265, 265v, 268; *BielSpr* 59v; *MycPrz* I C3v, II Av; *BialKaz* H4; *CzechRozm* 255; ktorzi prågnå woyny/ nie oney słulfzney/ [...] åle tey domowej [*sed hoc domesticum*] *ModrzBaz* 116v, 42, 78, 109 [2 r.], 109v, 117v; *SkarJedn* A6v; *Oczko* A3v, A4; Czytåy też domowego Hiłtorykå Biellkiego *StryjKron* 61, 360, 507; *KochJez* A4; Målż przed oczymå domowe przyklådy/ Iåkiey potrzebå czålłu woyny rålđy. *KochSz* A2; *KochPieł* 2; *Calep* 527a, 1113a; *GostGospSieb* +3v; Ci też łåmi/ co łå w niewoli/ okrzykiem domowym/ zrålżå z łiebie to iårzmo

niewolęý fkoró wálzë broń obaczą *OrzJan* 33, 37, 109, 126, 133; *WujNT* 417; *KlonKr* B3; *PowodPr* 24, 46, 59, 78; *SkarKaz* 517b; *VotSzl* A4v, C4; *SkarKazSej* 664b, 665a; Toć fą Charybdes, to Scylle domowe/ Y Polfkie Syrtes y fzkopuły owe *KlonFlis* F3; Mártáhuzámi w Węgrzech te złóđzieie zową/ Hándlowniki nie fzczeńne/ zárzë domową. *KlonWor* 26.

W charakterystycznych połączeniach: domowy(-a, -e) granica, mordy (2), najazdy, niesfora, niesnaski, niesprawiedliwość, obyczaj (2), pociecha, przeciwnik, przykłady (6), rada (3), trudności, tyraństwo, zajątrzenie, złóđziej, zwyczaj, żołnierz (2).

Zwrot: »być na domowych śmieciach« = w rodzinnych stronach (1): Vganiáli fię potym áz pod gorę gdzie dziś Werki Bifkupie/ Litwá y Ruffacy fmiáłością/ bo im ná domowych fmieciach było *StryjKron* 487.

Wyrażenia: »domowe choroby, niemocy« [szyk 2 : 1] (2 : 1): ták y kroleftwá/ máią fwoie domowe choroby/ dla ktorych vpáđác muřzą. *SkarKazSej* 664a, 664a [2 r.].

»krew domowa« = *sanguis domesticus* *Modrz* [szyk 2 : 1] (3): [widzë] ná kóniec/ Koronę Polfką pływáiącá we krwi fwoiéy domowéy. *OrzQuin* Zv, Z2; *ModrzBaz* 142v.

»miecz domowy« (2): álbo ogieñ z niebá nas požrze/ álbo miecz domowy nas zwoiuie *OrzRozm* G2; *OrzQuin* D4.

»nieprzyjaciel domowy« = *domesticus hostis* *Mącz* [szyk 5 : 4] (9): *Diar* 25, 35, 39; Nieprziáciele domowi ktorzy przelláduią kořciól Pañki. *BibRadz Cant* 1 arg, I 363c marg; *Mącz* 181a; *CzechEp* 21; Aleřcie wy zwiázáli Krolowi ręce/ iż was od domowego nieprzyjáciela bronić nie może *GórnRozm* C2; *PowodPr* 73.

»niezgoda domowa« = *seditione intestina* *JanStat* [szyk 8 : 4] (12): Pátrzcíe iáko y niefnaikom/ y niezgodom domowym vgodził *BialKaz* I, Iv; *Phil* N4; *OrzJan* 12, 29, 47; *JanNKar* C; *SarnStat* 111 [2 r.]; O drugiey chorobie Rzeczypóspolitey/ ktora ieft z niezgody domowey. *SkarKazSej* 671, 673b, 674b.

»obrona domowa« [szyk 6 : 1] (7): K temu iż IchM raczyli obiecać namawiać o obronie domowej a uspokoienia pospolitego *Diar* 43, 26, 38 [2 r.], 40, 43; *OrzJan* 110,

»pokój domowy« = *pax domestica* *Modrz* [szyk 9 : 2] (11): *Diar* 38; Státut Koronny ták nam porządnie rořpifány dał/ że by nam Pan Bog á pokoy domowy miły był *OrzRozm* Sv, E, Q2v; *BielKron* 198, 210; O Vrządzie/ ktoryby się o domowy pokoy ftárał *ModrzBaz* 36, 31v, 74; *SkarKaz*)(4; *SkarKazSej* 694b.

»(po)rzáđ(ek) domowy« [szyk 5 : 4] (9): Przeto nie baczę, czemuby pierwej radzić o postronnej obronie, aniż o domowym porzákdu. *Diar* 25, 20, 27, 37; *BielSen* 12; *BielRozm* 7; *SarnStat* 851 [2 r.]; Nářzá R. P. ácz iuż ma blifkie á dořyc fzkodliwe zakręty fwoie: gdy fie w rządzíe domowym/ wnéřtrznym pokoiu/ y fpolney dufności/ dotąd vkořyřác nie może *PowodPr* 2.

»potrzeba [= *interes, sprawa*] domowa« [szyk 2 : 1] (3): Pierwej trzeba od postronnego nieprzyjaciela obronę postanowić, tuż po tym o domowych potrzebach mowić. *Diar* 35; *PaprPan* E4; *OrzJan* 124.

»potrzeba [= *zapotrzebowanie*] domowa« (1): Kvpye ye⁸⁰ Kro.mczi volno pvřczycz rořkaze yako sam zelyaza kothli y czena wroboczye kv potrebye domowey Zyemye Valafkyey *LibLeg* 11/183.

»rozruch domowy« [szyk 3 : 2] (5): *CzechEpPORz* **; *NiemObr* 20; O rozruchach domowych/ iáko iá wielce káždy Rzeczypospolitey szkodliwe. *Phil* N4, N4, O2.

»roztyrk (a. rozterk), roztargnienie domowy (-e)« [szyk 11 : 1] (11 : 1): targać się każda społeczność musi a roztargnieniem domowem upaść. *Diar* 35; Rułkie kfiązethá z Litwą widząc rofterki domowe v Polfikich kfiązath/ wciągnęli wielką mocą do Mázofz *BielKron* 362; *KochZg* A2; *OrzQuin* G2, Y3v, Zv; *LeovPrzep* B2v; *BielSpr* 57; *BialKaz* Iv; *Phil* O; *SarnStat* 111; Do takich vtrat y przeklęctwá/ pewnie was tá wálzá niezgodá/ y roftyрки domowe przypráwiá. *SkarKazSej* 674a.

»rzecz domowa« [szyk 3 : 2] (5): Wízák wiecie że zá Krolowánia/ y pánowánia iego [...] około domowych rzeczy fortunnie się wam powodziło. *BialKaz* D2; *Oczko* 1v, 17v; *OrzJan* 113; *PowodPr* 46.

»sprawy domowe« [szyk 5 : 1] (6): *RejZwierc* 255; *BielSpr* 50v; Sá Monárchowie/ ktorzi káзде^{mu} Powiátowi do ípraw ták domowych iáko też poítronnych [*qui rebus negotiis tum extraneis tum domesticis*] dawáiá takie porádniki álbo Sekretarze *ModrzBaz* 25v, 14; *StryjKron* 411; *SkarKazSej* 678a.

»walki domowe« [szyk 1 : 1] (2): z rozności nabożeńftwá [...] rozmaíte rofterki/ zawiści/ y ná oftátek domowę [!] walki roftá *BielKron* 330v; *BielSpr* 58.

»domowa waśń« [szyk 3 : 1] (4): *Diar* 35; *OrzRozm* C3; Drudzy ná fwoie przeciwniki w domowych waśniách pofelítwem onym pomocy szukáiá. *SkarKazSej* 694a, 673b.

»domowa wojna« = *arma civilia, bellum civile a. intestinum* *Mącz* [szyk 6 : 3] (9): *Commorari in armis civilibus*, Potrwác w woynie domowey. *Mącz* 233a, 24a, 173b, 467c; *StryjKron* 507; *Phil* R4; *VotSzl* B4v; Domowe woyny powftác mogá w niezgodzie. *SkarKazSej* 673b *marg.*, 673b.

»domowa zwada« (2): *Prot* Dv; Owłzeki fie gotuiá z dobremi w gromáde/ Opuściwfy domowá niepotrzebná zwádę. *PaprPan* Y3.

Szeregi: »(bádz) domowy i (bádz) cudzoziemski« (2): wzyftkie myśli fwe do tego znośi/ áby nic mimo fye niepuścił/ bádz w domowych/ bádz w cudzoziemfkich rzeczách *Oczko* 1v; *Phil* E3.

»domowy i (niżli) obcy« (2): *Mącz* 316a; niefchodzi wálzéy Kró. M. ná tych rzeczách/ które ták wielkiéy woynie słužá/ iáko ieft żołniérz domowy/ y żołniérz obcy *OrzJan* 123.

»(nie, tako) domowy i (aniż, jako) postronny« [szyk 10 : 4] (14): Obaczmy kto jest szkodliwszy nieprzyjaciel, domowyli, czy postronny? *Diar* 35, 25, 38 [2 r.], 39, 40; *OrzRozm* R4v; Co ná oftátek mam mowić o Poddánych twoich/ [...] ktorzi od żołnierzow ták domowych/ iáko y poítronnych [*qui a milite vel domestico, vel externo*]/ niefkończone nędze podięli *ModrzBaz* 108, 25v, 138; *SkarJedn* 313; *StryjKron kt*; *CzechEp* 21; Ty poítronne w przod widziífz y domowe zdrády *SzarzRyt* C3. [*Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 11 r.*].

»domowy, (a, i) wnétrzny« [szyk 2 : 2] (4): *StryjKron* 335; z łálki Božey Polfká záchowána/ od nieprzyjacielskiego mieczá/ y od domowey wnétrzney fedycyey. *NiemObr* 20; *PowodPr* 2; *SkarKazSej* 664a.

»(tak) wojenny i (jako) domowy« [szyk 6 : 1] (7): ci rádzą o wízelkich íprawách ták woiennych iáko domowych *BielSpr* 50v; *PaprPan* E4; przykádów á obyczáiow onych ludzi násládownáć máiá/ [...] á naywięcey w íprawách woiennych y domowych [*in bellicis artibus et in urbanis*]. *ModrzBaz* 14; *StryjKron kt*, 31, 411; *OrzJan* 124.

5. *Oswojony, niedziki, wyhodowany w domu lub przy domu (106)* : Lilia ieſth ciepła á wilgotna w pirwłzym ſłopniu, ieſt ziele domowe *FalZioł* I 71d; BYk miedzy inſzemi domowemi Ieſt zwierzę moczne á vkroczone *FalZioł* IV 13a, I 8b, 81c, III 23d [2 r.]; *MiechGlab* 77; Wirzbá drzewko domowe/ ktore wŕzyſcy znamy *RejZwierz* 131, 64; *SienLek* 7v; Bog w zakonie ſwym zákázował/ nietylko ludziom ábo bydłu [...] ſzkodzić/ ále teſz áni drzewá domowego rodzáynego podćinác ábo obražác. *PowodPr* 63.

Wyrażenia: »bydlę (*a.* bydło) domowe« [szyk 2 : 1] (3): *FalZioł* IV 18a; *Domesticum animal*, swoyſkie domowe bydłę *Mącz* 94c; *SienLek* 7v.

»dobytek domowy« [szyk 2 : 1] (3): Ziemiá w Szkociei więtfzâ częſćiá ieſt ſiárczána/ w puſzczách zwierzu rozmáitego doſyć y domowego dobytká *BielKron* 277; *SarnStat* 675; *KlonWor* 25.

»ptak (*a.* ptactwo) domowy (-e)« = *vernaculæ volucres Mącz* [szyk 7 : 2] (9): KVr albo Kogut ieſth ptak domowy *FalZioł* IV 18d, IV 18a; *BielKron* 444; *Mącz* 485b; Leſni ptacy y zwierzętá/ zdrowiſze ſá niſz domowe *SienLek* 6v, 6v [2 r.]; iſz ná to powołańie iego/ wołowie iego/ y ptactwo domowe iego/ pobithe á pomordowane ieſt. *RejPos* 240v; *SarnStat* 1278.

»domowe zwierzęta (*a.* zwierzęta)« [szyk 2 : 1] (3): Przed okiem iego [*wilka*] wylupionym/ domowe zwierzęta wciekaiá. *FalZioł* IV 12b; Krowká teſz gárniecz maſlá y kopę ſyrow [...] ſzynkowác muſi/ á thákſze y inſze zwierzętá domowe. *RejZwierz* 95v; *SkarŻyw* 259.

W przén (2) : [*Do łakomcy*] Tákſze teſz ty wdzyálay/ domowy Bocianie/ Co ſwe drogo ſzácuieſz/ ludzkie názbýt tanie. *RejZwierz* 125v; Tákſzeć náſz Szpak domowy/ chociaý chodzi w ſzubie/ Ledwe tákſze ſwirkocáć/ iſz w gnoi u nie dłubye. *RejZwierz* 127.

a. Zestawienia w funkcji nazw specjalnych (75) :

α. bot. (56) :

»czosnek domowy« = *Allium sativum L. (Rost)* (2): CZoſnek ieſt dwoiaki/ Ieden domowy á drugi polny *FalZioł* I 5c, I 5c.

»domowa gorczyca« = *Sinapis alba L. (Rost)* (3): Domowa Gorczicza częſtho iedzona od ludzi/ czyni ſkłonnoſć ku cieſelnym rzeczám. *FalZioł* I 50c, I 50c, d.

»kapuſta domowa« = *Brassica oleracea L. (Rost)* (4): KApuſta [...] ieſth troiaka/ domowa/ leſnia y morſka *FalZioł* I 34a, I 34b [3 r.].

»kardamomum domowe« = *Elletaria sp. (Rost)* (2): CArdamomum [...] Domowe ieſt lepiſze/ bowiem ma w ſobie więtfzâ korzennoſć/ y rumianoſć. *FalZioł* III 7a, III 7a.

»domowy konik« = *Trifolium pratense L. (Rost)* [szyk 1 : 1] (2): Serapio piſze dwoiaki Konik być/ ieden domowy drugi polny albo leſny *FalZioł* I 147c, I 147c.

»laktuka domowa« = *Lactuca Scariola L. (Rost)* (3): Teſz Laktuka domowa ieſt dobra zoładkowi/ y chłodzi żywot *FalZioł* I 74a, I 73d [2 r.].

»lebiodka domowa« = *Origanum Maiorana L. (Rost)* (1): Druga Lebiodka ieſt domowa kthora roſcie w ogrodziech *FalZioł* I 93d.

»domowa lilija« = *Lilium candidum L. (Rost)* (3): Theſz korzeń tego ziele domowej Liliey/ ieſt dobry ku wroſzczeniu mięſá/ albo ciała *FalZioł* I 72a, I 77d, 78a.

»łoboda domowa« = *Atriplex hortensis* L. (Rost) (2): To maźz wiedzieć/ iź łoboda domowa albo ogrodna ieft zimniejszyżego przirodzenia niżli polna *FalZioł* I 12b, I 12b.

»łuk domowy« = *Sempervivum tectorum* L. (Rost) (2): LVk ieft dwoiaki/ ieden domowy á drugi polny *FalZioł* I 101c, I 101c.

»domowa macierza duszka« = *Thymus Serpyllum* L. (Rost) [szyk 1 : 1] (2): Macierza duźzka [...] Ieft dwoiaka iedna ieft domowa á druga lefna. *FalZioł* I 138c, I 138c.

»marzana domowa« = *Rubia tinctorum* L. (Rost) (1): á ieft dwoiakha Marzana/ iedna ieft domowa á druga polna *FalZioł* I 121a.

»miętka domowa« = *Mentha gentilis* L. (Rost) (2): MIętka [...] ieft dwoiaka albo troiaka/ iedna ieft domowa *FalZioł* I 81d, I 81d.

»domowy oset« = *Tribulus terrestris* L. (Rost) [szyk 2 : 1] (3): Ale łuchy á domowy Ofet/ ten wyfoko rofcie á barzo kole. *FalZioł* I 147d, I 148a, b.

»pasternak domowy« = *Pastinaca sativa* L. (Rost) (6): then Pafternak domowy więczy łie godzi ku pokarmam *FalZioł* I 105b, I 105a, b [2 r.], c [2 r.].

»domowa piotruszka« = *Petroselinum sativum* Hoffm. (Rost) [szyk 1 : 1] (2): gdy piźz w receptach o Piotruźcze/ nalienie ma być rozumiano domowej Piotruźki *FalZioł* I 98b, I 98b.

»piwnik domowy« = *Berberis vulgaris* L. (Rost) (1): Piwnik albo czirwona glika. [...] ieft dwoiaki, domowi j polny *FalZioł* I 21b.

»polej domowy« = *Mentha Pulegium* L. (Rost) (1): [Polej] ieft dwoiaki ieden domowy á drugi polny *FalZioł* I 100c.

»ruta domowa« = *Ruta graveolens* L. (Rost) (2): Wezmi roiowniku, ruty domowej / [...] łthłucz ie w moźdzerzu *FalZioł* II 20c, I 117d.

»rzepa domowa« = *Brassica rapa* L. (Rost) (1): Teź maźz wiedzieć iź ieft dwoiaka rzepa/ iedna domowa [...] druga polna *FalZioł* I 119d.

»sałata domowa« = *Lactuca Sativa* var. *romana*. (Rost) (1): SAłatha albo laktuka ieft dwoiaka, Iedna ieft domowa á druga lefna *FalZioł* I 73d.

»domowy szafran« = *Carthamus tinctoris* L. (Rost); *cnicus Calep* [szyk 4 : 1] (5): nalienie domowego łzafranu ieft naużyteczniejszyze *FalZioł* I 33c, I 33b, c [2 r.]; *Cnicus* vel *Cnecus* [...] Herba est, oblonga habens folia, incisuris diversa, aspera et aculeata [...] Krokos, albo domowy łzafran. *Calep* 208b.

»szczaw domowy« = *Rumex Acetosa* L. et *R. Acetosella* L. (Rost) (1): SCzaw ieft dwoiaki/ domowy y polny *FalZioł* I 4b.

»domowy ślaz« = *Malva rotundifolia* L. (Rost) [szyk 1 : 1] (2): Slaz. [...] ieft dwoiaki/ domowy albo ogrodny á drugi polny *FalZioł* I 81a, I 81a.

»żorawiny domowe« = *Oxycoccus palustris* Pers. (Rost) [szyk 2 : 1] (3): Domowe żorawiny moc maį rofpadziącą/ thrawiącą y teź oczyfciającą *FalZioł* I 85b, I 85a, b.

β. zool. (19) :

»gęś domowa« = *Anser domesticus* L. (Rost) (2): Gęfi łą dwoiaki, iedny dzikie/ drugie domowe *FalZioł* IV 18b, IV 18b.

»gołębek, gołąb domowy« = *Columba livia domestica* (Rost) [szyk 2 : 1] (3): *FalZioł* IV 21a, c; Ale kiedy odarty á łzkárady będzie/ Y domowy gołębek nie rad ná nim fiędzie. *CzahTr* H4v.

»domowa jaskółka« = *Hirundo rustica* L. (Rost) (1): Tákże/ gdzie też bywáią domowe Iáńkołki/ Iuż y tám niebożátká nie wíkuráią Pífczołki. *KlonWor* 45.

»kokosz domowa« = *Gallina domestica* Briss. (Rost) (1): Szpetna Wroná nie vmie nigdy iedno krákác/ Profta Kokofz domowa zniozfy iáie gdákác. *RejWiz* 49.

»kot, kotka domowy (-a)« = *Felis domestica* Briss. (Rost) (1 : 1): *FalZioł* IV 7a; áby ná zaráżonym mieýfcu niebywáli/ ołtrzegác [...] á nie tylko czeládzi/ ále pów y kotek domowych *SienLek* 3.

»krolik domowy« = *Lepus cuniculus* L. (Rost) (1): Są też krolikowie domowi tegoż przyrodzenia *FalZioł* IV 9c.

»kur domowy« = *Gallus domesticus* Briss. (Rost) (1): Kury Indyfkie/ kury domowe/ kokofzy/ pawy/ kácżki/ to wízytko ma [*dworka chować i*] rozmnażác *GostGosp* 120.

»domowe kurczátko« = *pullus galinaceus* (Rost) (1): Załz nie rofkołzny ptafzek domowe kurczátko *RejWiz* 14v.

»łabęc domowy« = *Cygnus gibbus* Bechst. et *musicus* Bechst. (Rost) (1): Ná teyże rzece trzy albo cżterzy tyfiące Lábęciow domowych chowanych zówždy widác. *BielKron* 277v.

»mysz domowa« = *Mus musculus* L. (Rost) (1): Potym więc trwogá przeftála/ Myfz domowa wybieżála. *BierEz* M3v.

»szczurek domowy« = *Mus rattus* L. (Rost) (1): Glis, Szczurek/ yeden yeft domowy/ á drugi leśny. *Mącz* 146c.

»świerzek domowy« = *Gryllus domesticus* L. (Rost) (2): Piafek też z męcherzá wygania proch zvfufzonych świerzekow domowych gdy go w Winie pije. *SienLek* 107, 106.

»wieprz domowy« = *Sus scrofa domestica* L. (Rost) (1): Wieprz/ ták dzięki iáko domowy *SienLek* 244v.

»wrobl domowy« = *Passer domesticus* L. (Rost) (1): WRobl ieft dwoiaki, ieden trcinny drugi domowy *FalZioł* IV 22a.

6. Prywatny, osobisty; także w odniesieniu do instytucji i wystąpień z założenia publicznych; tutaj: o ograniczonym zasięgu; *privatus* *Mącz*, *Cn* (15) : *OrzRozm* 13v; *Mącz* 201c; Bywałem ná wielkich Kazániach Domowych teraz w Wárszawie v niéktórégo Pána *OrzQuin* Kv; *KuczKat* 75 [2 r.]; Y niemoże to być/ áby ci ktorzi miedzy łobą niezgodni łá/ á łobie z lekká przyiaćielmi/ mogli ták w Rzeczypólpolitey iáko też w domowych [*inter privatos*] potocznych łprawách zgodę y pokoy poftánowić. *ModrzBaz* 27, 144v; *SkarŻyw* 151; *OrzJan* 133; Pozdrawiáią was wielce w Pánu/ *Aquilás* y *Pryfcillá*/ z zgormádenim łwym domowym [*cum domestica sua ecclesia*] *WujNT* 1.*Cor* 16/19 [*przekład tego samego tekstu KuczKat* 75], *Rom* 16/5; *SarnStat* 168; *VotSzl* E4v; *CiekPotr* 5.

Szereg: »osobny a domowy« (1): Bo gdzieby było ołobne á domowe nabożeńftwo/ łácnoby byli od iednego Bogá/ y od iedney wiáry/ [...] odstąpili. *SkarKaz* 40a.

7. Zwykły, pospolity; pośledniego gatunku; *familiaris, quotidianus* *Mącz* (5) : *Quotidianus et familiaris sermo*, Nie píżna/ Profta/ Domowa mowá. *Mącz* 88c; Forma *quotidiana*, Domowa/

Powfzednia vrodá. *Mącz* 134a; *Panis cibarius vel secundarius*, Domowy álbo czeládni chléb. *Mącz* 275d; *Calep* 192b.

Szereg: »domowy a pospolity« (1): acźkolwiek teź ona Grecka oratia/ ktora nařzym łtarřym niekiedy domowá a pořpolitá bywała/ vnichże łkoro zgyněła *KwiatKsiąź* H3.

8. *W wyrażeniach eufemistycznych: cielesny, płciowy* (3) :

»domowe niedostatki« (1): Ná biefiedzie theź iedney/ byli pořpołu z drugimi czyřtymi ludźmi/ dwa pánowie Thárłowie/ Stániłław y Mikołaj Chorąży Przemyski/ ieden dobry żołnierź/ iedno z iákiemis domowemi niedořtátki/ prze ktore/ żony mu łie poiáć niegodziło *GórnDworz* Q4v.

»domowe noszenie« (1): [*Cesarz Heliogabalus*] poiáł mniřzkę boginiey Weřty/ vrzázał łobie domowe nořzenie/ dla ktorego łie był bogom y ludzyom obrzydził *BielKron* 151.

»relikwije domowe« (1): Od tegoź czáfu [*od papieřa Jana VIII niewiasty*] przy wybierániu Papieřá máca Archidyakon przez łtołek dzyurawy/ mali Papieř Reliquie domowe. *BielKron* 171v.

II. *W funkcji rzeczownika*: »domowe«: *podatek, danina od domu* (1) : [*Cesarze, krolowie, ksiąźeta*] mvřzá łpoddanych łwoich nieřnořne czła/ pobory/ czopowe/ rogowe/ Stołowe/ domowe/ Słodowe/ brogowe/ y ine podatki wyciáć/ chczáli wedłvg łtanv łwego poćciwie. a dořtatecznie żyć. *SeklWyzn* Gv.

Synonimy: **1.** *bliski, swojski*; **a.a.** *bliski, krewny*; **3.** *towarzyski, własny*; **4.** *ojczysty, wnąřzny*; **5.** *chowany, łaskawy, swojski*; **a.a.** »laktuka domowa«: *sałata*; »piwnik domowy«: »czerwona glinka«; »sałata domowa«: *laktuka*; »szafran domowy«: *krokos*; »żorawiny domowe«: *morwa*; **7.** *potoczny, powszedni, prosty*.

Cf **DOMACY**, **DOMOWNY**